

Facultat de Ciències de l'Educació

Curs 2001-2002
Codi: 21963 Crèdits 6
Didàctica de les Arts Plàstiques a l'Educació Especial

Objectius

Reflexionar entorn a les vessants cultural, crítica, procedimental i didàctica que configuren l'àrea del saber de les arts plàstiques, com a part integrant de la formació humana.

Estudiar els continguts bàsics referits al llenguatge plàstic per al desenvolupament del disseny curricular a l'etapa.

Conèixer els interessos i capacitats dels nens d'aquesta etapa així com les diferents evolucions que segueixen, social, efectivo-emotiva i cognitiva; relacionades amb el llenguatge plàstic.

Conèixer els valors del fet artístic i com ensenyar-lo. L'apreciació i anàlisi de l'obra d'art.

Aprendre a programar i a trobar estratègies apropiades per a l'etapa.

Temari

Dimensió cultural

- El patrimoni artístic i l'entorn cultural.
- Fonaments i bases teòriques de l'educació artística. Percepció, creació, expressió i comunicació.
- Els elements del llenguatge visual. Estudi de tipologies, funcions, valors morfològics i expressius.

Dimensió crítica

- Apreciació de l'obra artística. Anàlisi de l'obra d'art.
- El museu com a mediació cultural.

Dimensió productiva

- Procediments plàstics a l'etapa d'educació infantil o primària, la seva funció.
- Tècniques bidimensionals.
- Tècniques tridimensionals
- Materials, eines i suports.

Dimensió didàctica. La intervenció educativa.

- Les capacitats e interessos del nen a l'etapa d'Educació Infantil o Primària. Anàlisi dels valors perceptius i aspectes expressius del nen, especialment en la configuració del espai i de la forma.
- Desenvolupament cognitiu i la seva relació amb la representació plàstica.
- La Reforma i l'educació artística.
- El currículum i la Reforma: fonaments psicopedagògics de l'etapa d'educació Infantil o Primària; estructura i continguts. Nivells de concreció.
- Epistemologia; mètodes d'aprenentatge (models).

- .- La intervenció educativa: Objectius, continguts, disseny d'activitats d'ensenyament aprenentatge.
 - .- L'avaluació.
 - .- Adaptació metodològica al fet multicultural i dels projectes didàctics a la diversitat de l'alumnat.
 - .- El mestre. Recursos i estratègies.
 - .- Organització de l'espai de treball. L'aula.
-

Metodologia

Classes teòriques amb suport audiovisual.

Clases pràctiques amb propostes eurístiques per exercitar els continguts conceptuals, procedimentals i culturals artístics.

Proposta teòrico/pràctica d'elaboració d'unitats didàctiques a partir del disseny curricular.

Anàlisi d'obres d'art i visites a museus.

Lectura i anàlisi de textos relacionats amb la didàctica de les Arts Plàstiques.

Avaluació

CRITERIS D' AVALUACIÓ

- Assimilació i comprensió de la teoria.
- Claretat en expressar les idees. Utilització de la informació.
- Criteris culturals, qualitatius, objectius i subjectius.
- Sentit progressiu en la consecució dels objectius plantejats.
- Criteris didàctics.

ACTIVITATS D' AVALUACIÓ

- Prova escrita sobre la teoria i/o la pràctica impartida.
 - Treballs escrits individuals o de grup sobre un tema proposat.
 - Cadascun dels treballs pràctics realitzats.
-

Bibliografia

FORMACIÓ ARTÍSTICA I PROCEDIMENTAL

- ARGAN, J.C; El arte moderno, Edt. F.Torres Valencia1976.
- ARNHEIM, Rudolf; Arte y percepción visual. Edit Alianza Forma. Madrid 1979.
- BACHELAND, G. La poética del espacio. Ed. Fondo de cultura Económica. México1965.
- BAYOD, C; El arte de sentir. Edit. Indigo. Barcelona. 2000.

- BARTOLOMEIS, F.. El color de los pensamientos. Col recursos. Edit. Octaedro.
- BERGER,R; El conocimiento de la Pintura. Edt. Noguer. Barcelona1976.
- BONO, E. El pensamiento lateral. Ed. Paidós. 3a edició 1993.
- BOSCH E, i altres. Fer plàstica un procés de diàlegs i situacions Edit. Rosa Sensat. Barcelona 1999
- COLL.C. Marc Curricular per a l' ensenyament obligatori. Departament d' ensenyament. Generalitat de Catalunya
- COR-BLOK; Historia del Arte abstracto, Cuadernos de Arte Catedra, Madrid 1982.
- DONDIS, D.A; La sintaxis de la imagen. Edt. Gustavo Gili. Barcelona1982
- FERNANDEZ,A. BERNACHE, E.,HARO,J; Història de l'Art. Edt. V.Vives 1990
- GOMBRICH Ernst H; Historia del Arte. Edit. Alianza Forma. Madrid 1980.
- GOMBRICH, E.H; Arte e ilusión. Edt. Gustavo Gili. Barcelona 1979
- LOPEZ CHUHURRA Osvaldo; Estética de los elementos plásticos. Edit. Labor. Barcelona 1975.
- MALINS, Frederik; Para entender la pintura. (los elementos de la composición). Herman Blume. Madrid 1983.
- MONNIER, Genevieve; Historia de la pintura. Edit. Daimon.
- WEDEWER R; El concepto de cuadro. Edit Labor. Barcelona.
- READ, H; La escultura moderna. Edit.Destino

DIDÀCTICA

- AGUIRRE. Imanol; Teorias y practicas en educación artíastica. Universidad pública de Navarra.
- ACERETE, Dora M; Objetivos y didáctica de la educación plástca Edt. Kapeluz. Buenos Aires.
- ANTON. M, CASADEMONT.E, GIMENEZ.T; Música, plàstica i psicomotricitat. Cicle inicial. Edit Onda 1983)
- ARNHEIM, R; El pensamiento visual. Edit Paidos, Barcelona 1979
- ARNHEIM,R; Consideraciones sobre la educación artística. Barcelona .Paidos.
- ASSESSORATO ALLE SCUOLE E AI SERVIZI; L'occhio se salta il muro. Regione Emilia Romagna, 1984.
- BALADA, Marta; JUANOLA,Roser Tarradellas; L'educació visual a l'escola. Barcelona. Edicions 62. Rosa Sensat, 1984.
- BERENQUER,L. DUFAYET, P. JENGER,Y; Peidre autrement pour des enfants createurs. Fernand Nathan. Luçon.
- BISQUERT ; Las Artes Plásticas en la escuela. Breviarios de educación. INCIE. Madrid 1977.
- BLANCH .X; Cinc cèntims sobre la reforma educativa.Edit Proa. Butxaca,14. Barcelona 1995.

- CABANELLAS, I; Formación de la imagen plástica del niño. Grafinasa Pamplona 1980.
- CABANELLAS, I, HOYUELOS,A.; Momentos-cantos entre balbuceos. Edit I.C.E.Universidad de Zaragoza. 1998
- CALMY, Gisèle; La educación del gesto gráfico. Edit Fontanella. Barcelona
- CARIBE,I. MERIN,A. MERODIO ; Expresión plástica i visual. Ministerio de Educación y Ciencia. Edit Narcea, S.A. Madrid. Colecció de 6 carpetes)
- COLL.C. Marc Curricular per a l' ensenyament obligatori. Departament d' ensenyament. Generalitat de Catalunya
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT; Curriculum. Educació infantil. Generalitat de Catalunya 1992
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT; Formació bàsica per a la reforma Educació infantil. Generalitat de Catalunya 1993
- DIAZ, C; La creatividad en la expresión plástica. Narcea. Madrid 1986.
- DIEZ LOPEZ, E i ROMAN PEREZ, M; Curriculum y aprendizaje. Un modelo de diseño curricular de aula en el marco de la reforma. Monográfico núm 1, Madrid. Itaca.
- DUBORGEL,B; El dibujo del niño. Ed. Paidós. Barcelona 1981
- D.J. HARGREAVES; Infancia y educación artística. Ministerio de Educación y Ciencia. Ediciones Morata,S.A. Madrid 1991.
- ESTRADA Diez,E; Génesis y evolución del lenguaje plástico de los niños. Mira Editores S.A. Zaragoza 1991.
- EISNER, E.W; Procesos cognitivos y curriculum. Edit. Martinez Roca, Barcelona, 1987
- EISNER, E.W; Educación la visión artística. Edit Paidós . Barcelona 1993
- ESCORIZA,J; C. BOJ, BARBERAN; Expresión y representación de la actividad gráfica infantil. P.P.U. Pedagogía y Psicología Universitaria.
- FREINET ,C; Los métodos naturales II. El aprendizaje del dibujo. Edit.Fontanella. Barcelona
- GARDNER.H; Arte, mente y cerebro. Paidós estudio básica. Buenos Aires.
- GARDNER. H.(1994); Educación artística y desarrollo humano. Barcelona. Paidós
- Guías PRAXIS, para el profesorado de E.S.O. Educación artística plástica y visual. Contenidos, actividades y recursos. Coordina ROSER JUANOLA TERRADELLAS; J. M. BARRAGÁN. Barcelona edit. Praxis 2000.
- HAERGRAVES D.J; Infancia y educación artística. Edit.Morata, Madrid 1991
- HERNANDEZ,F. JODAR,A. y MARIN,R; Coord. ¿Qué es la educación artística? Sendai ediciones, Madrid 1991.
- HERNANDEZ Manuel (coordinador); El arte de los niños. Investigación y didáctica de MUPAI. Ed. Fundamentos Madrid 1995...
- JOVE,J; Desarrollo de la expresión gráfica. I.C.E. Horsori .U.B. Barcelona.

- JOVE,J; Model didàctic d'iniciació a l'art. Ed. CEAC Diputació de Barcelona.1999.
- JUANOLA.R. i altres ; Art cultura ieducació. Ed. Pensament. 1999.Barcelona
- KELLOGG, R; Análisis de la expresión plástica del preescolar. Cincel. Madrid 1979.
- LOWENFELD V ; Desarrollo de la capacidad creadora. Edit. Kapelusz. Buenos Aires.
- LUQUET, G.H; El dibujo del niño. A. Redondo. Barcelona, 1969.
- LURÇAT. L. Pintar, dibujar, escribir, pensar. Edit. Cincel, Madrid 1980.
- MERODIO, I; Otro Lenguaje: La enseñanza de la expresión. Edit. Narcea, Madrid 1987
- READ, H; Educación por el arte. Ed. Paidós, Buenos Aires 1978.
- Serafin Antúnez/ Luis M. Del Carmen/ Francesc Imbernón / Artur Parcerisa / Antoni Zabala. Del proyecto educativo a la programación del Aula. Ed. Graó. Barcelona 1992.
- SEVA, A. i al.; Aspectos pedagógicos de la expresión plástica. 1985. Edit.
- TORRES,M. JUANOLA,R; Dibuixar, mirar i pensar. Edit.Rosa Sensat. 1999. Barcelona
- VIGOTSKY, L.S; La imaginación y el arte en la infancia. Ed. Akal, Madrid 1982
- WIDLOCHER, D; Los dibujos de los niños. Herder, Barcelona, 1978.
- ZABALA, A; (coordinador).1993.Com treballar els continguts procedimentals a l'aula. Barcelona Graó.

TÈCNiques

- DAUCHER, H; Modos de dibujar 1, 2, 3, 4, 5, 6. Edit Gustavo Gili, S.A. Barcelona 1985.*
- EDWARDS, Betty; Aprende a dibujar. Edit. Herman Blume, 1988.
- GOMEZ MOLINA,J.J (coordinador) Las lecciones del dibujo. Ediciones Cátedra. Madrid 1995.
- GORDON, Louise; Dibujo anatómico de la figura humana. Edit. Daumon, 1986
- LEOPOLD, Marguerite; La educación manual de 2 a 8 años.
- MOHOLY- NAGY, L; La nueva visión y reseña de un artista. Ed. Infinito, Buenos Aires, 1972.
- MARTIN, J.J; Las claves de la escultura. Ed. Ariel Barcelona.
- MORENO RIVERO,T; El color. Historia, teorías y aplicaciones. Barcelona: Ed. Ariel, Colección Ariel Historia del Arte. 1996.
- WESCHER, H; La historia del collage. Col. Com. Visual.G.G. Barcelona, 1980.
- WITGENSTEIN, L; Observaciones sobre los colores. Barcelona: Ed. Paidós, 1994.